

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Філологічний факультет

Н. К. Коробкова

КОМПАРАТИВІСТИКА

Методичні вказівки та завдання до курсу
для студентів 1-го курсу
денної форми навчання філологічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 — українська мова та література

Одеса
«Астропринт»
2022

УДК 82.091(076)
К68

Автор

Н. К. Коробкова, канд. філол. наук, доцент кафедри української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

Л. І. Кавун, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького;

О. А. Бежан, кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Відповідальний редактор

д-р філол. наук, доцент кафедри української літератури **Т. М. Шевченко**

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*протокол № 10 від 26 травня 2022 року*)

Коробкова Н. К.

К68 Компаративістика : методичні вказівки та завдання до курсу для студентів 1-го курсу денної форми навчання філологічного факультету другого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 — українська мова та література / Н. К. Коробкова; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. — Одеса : Астропринт, 2022. — 60 с.

У методичних вказівках і завданнях подано програму курсу, рекомендації для поглибленого вивчення лекційного матеріалу, виконання практичної та самостійної роботи студентів. Передбачено тематику лекційних і практичних занять, питання, що виносяться на обговорення, реферативні, творчі завдання, рекомендований список базової, допоміжної літератури та електронних інформаційних ресурсів. Указано розподіл балів, які отримують студенти, з урахуванням елементів неформальної освіти.

Адресовано студентам філологічних спеціальностей.

УДК 82.091(076)

© Коробкова Н. К., 2022

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тематичний план курсу.....	5
Опис навчальної дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	7
Теми практичних занять.....	9
Теми для самостійної роботи.....	11
Практичне заняття № 1.....	12
Практичне заняття № 2.....	13
Практичне заняття № 3.....	15
Практичне заняття № 4.....	16
Практичне заняття № 5.....	17
Практичне заняття № 6.....	19
Практичне заняття № 7.....	20
Практичне заняття № 8.....	21
Практичне заняття № 9.....	22
Практичне заняття № 10.....	23
Практичне заняття № 11.....	24
Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді.....	25
Завдання, які потребують розгорнутої відповіді.....	33
Питання для підсумкового контролю.....	46
Методи діагностики успішності навчання.....	49
Елементи неформальної освіти.....	49
Розподіл балів, які отримують студенти.....	49
Шкала оцінювання.....	50
Рекомендована література.....	51
Електронні інформаційні ресурси.....	57

ПЕРЕДМОВА

Навчальна програма дисципліни «Компаративістика» розроблена к. філол. н., доцентом кафедри української літератури Коробковою Н. К. відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів другого освітнього (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 – українська мова та література.

Мета дисципліни – навчити аналізувати літературно-художні твори в контексті світової культури; виявляти типи і форми міжлітературних зв'язків; усвідомлювати закономірності функціонування традиційних мотивів, сюжетів, образів; досліджувати імагологічні виміри художніх творів; встановлювати адекватність перекладу в літературознавчому аспекті.

Мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- опанувати зіставні методики, розрізнати проблеми генеалогії та типології;
- мати уяву про основні етапи розвитку української та інших національних літератур, найважливіші етапи літературного процесу;
- розмежовувати категорії національного характеру, менталітету, національного образу світу;
- аналізувати твір на рівні порівняльної поетики;
- знаходити в художніх творах вияви інтертекстуальності;
- досліджувати переклад за критеріями адекватності – неадекватності;
- з'ясовувати місце певного художнього твору у контексті національної, зональної, регіональної і світової літературної системи;
- опановувати методику досліджень компаративно-проблемного характеру з питань тематології, генології, імагології (функціонування ТСО, історична трансформація жанрів, «дифузії» стилів і напрямів, міждисциплінарні підходи до літератури та її контекстів тощо).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Змістовий модуль 1. Компаративістика: структура та історія.

Тема 1. Компаративістика як наука. Предмет і завдання курсу. Структура і статус компаративістики.

Тема 2. Еволюційні етапи розвитку компаративістики / порівняльного літературознавства.

Тема 3. Історія української компаративістики.

Змістовий модуль 2. Феномен світової літератури як макросистеми.

Тема 4. Типи і види міжлітературних зв'язків.

Тема 5. Порівняльно-історичний (генетично-контактний) підхід до вивчення літератури. Різновиди контактів. Рецепція як форма генетично-контактних зв'язків.

Тема 6. Порівняльно-типологічний (зіставний) підхід до вивчення літератури.

Змістовий модуль 3. Переклад. Тематологія. Генологія.

Тема 7. Переклад як форма міжлітературних взаємин. Проблема адекватності перекладу. Українська перекладацька школа.

Тема 8. Тематологічний рівень компаративістики. Компаративна генологія.

Тема 9. Типологія стильового напрямку. Концепції стильової еволюції.

Змістовий модуль 4. Інтертекстуальні параметри компаративістики. Аспекти етноімагології.

Тема 10. Інтертекстуальність в аспекті компаративістики.

Тема 11. Інтермедіальність – література серед інших видів мистецтв.

Тема 12. Літературна етноімагологія.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 / 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва) Спеціальність 035 Філологія (код і назва) Спеціалізація 035.01 Українська мова та література Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Нормативна	
годин – 120 / 120		Рік підготовки:	
залікових модулів – 1/1		1-й	
змістових модулів – 4/4		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		12 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		92 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
	о	л	п/с	лаб	ср	о	л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Компаративістика: структура та історія.										
Тема 1. Компаративістика як наука. Предмет і завдання курсу. Структура і статус компаративістики.	8	1	1		6					
Тема 2. Еволюційні етапи розвитку компаративістики / порівняльного літературознавства.	14	1	1		12					
Тема 3. Історія української компаративістики.	6	1	1		4					
Разом за змістовим модулем 1.	28	3	3		22					
Змістовий модуль 2. Феномен світової літератури як макросистеми.										
Тема 4. Типи і види міжлітературних зв'язків.	14	1	1		12					

Тема 5. Порівняльно-історичний (генетично-контактний) підхід до вивчення літератури. Різновиди контактів. Рецепція як форма генетично-контактних зв'язків.	14	1	1		12					
Тема 6. Порівняльно-типологічний (зіставний) підхід до вивчення літератури.	9	1	2		6					
Разом за змістовим модулем 2.	37	3	4		30					
Змістовий модуль 3. Переклад. Тематологія. Генологія.										
Тема 7. Переклад як форма міжлітературних взаємин. Проблема адекватності перекладу. Українська перекладацька школа.	13	1	2		10					
Тема 8. Тематологічний рівень компаративіст	13	1	2		10					

ики. Компаративна генологія.										
Тема 9. Типологія стильового напрямку. Концепції стильової еволюції.	1	1								
Разом за змістовим модулем 3.	27	3	4		20					
Змістовий модуль 4. Інтертекстуальні параметри компаративістики. Аспекти етноімагології.										
Тема 10. Інтертекстуальність в аспекті компаративістики.	13	1	2		10					
Тема 11. Інтермедіальність – література серед інших видів мистецтв.	13	1	2		10					
Тема 12. Літературна етноімагологія.	2	1	1							
Разом за змістовим модулем 4	28	3	5		20					
Усього годин	120	12	16		92					

Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Компаративістика як наука	1
2	Еволюційні етапи розвитку компаративістики	1
3	Світова література як макросистема	1
4	Типи і види міжлітературних зв'язків.	1
5	Порівняльно-історичний (генетично-контактний) підхід до вивчення літератури.	1
6	Порівняльно-типологічний (зіставний) підхід до вивчення літератури.	2
7	Переклад як форма міжлітературних взаємин.	2
8	Тематологічний рівень компаративістики. Компаративна генологія.	2
9	Інтермедіальність – література серед інших видів мистецтв.	2
10	Інтертекстуальність в аспекті компаративістики.	2
11	Літературна етномагологія.	1
Разом		16

Теми для самостійної роботи (денна форма)

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Компаративістика в контексті академічної історії української літератури	4
2	Компаративістика: методологія чи методика?	2
3	Порівняльні студії В. Гнатюка.	4
4	Транслатема перекладу літературно-художнього твору.	4
5	Американська школа компаративістики (конспект статті Денисова Т. Школа американської компаративістики: генеза, історія, характеристика. <i>Національні варіанти літературної компаративістики</i> К.,2009. С. 81 – 141.)	6
6	Французька школа компаративістики (конспект статті Наливайко Д. Французька літературна компаративістика в європейському континіумі <i>Національні варіанти літературної компаративістики</i> К.,2009. С. 19 – 81.)	6
7	Феномен подорожі у процесі зближення і взаємовпливів культур/літератур. Травелог.	6
8	Діоніз Дюрішин як теоретик порівняльного літературознавства.	6
9	Александр Діма як теоретик порівняльного літературознавства.	6
10	Поняття «вплив» та «взаємовплив»	6
11	Методика паралельного зіставлення (вивчити матеріал підручника "Порівняльне літературознавство» С. 114 - 118.) Проаналізувати два твори різнонаціональних літератур на вибір.	6
12	Інтермедіальний аналіз збірки «Антенa» С. Жадана	6
13	Інтертекстуальний аналіз збірки «Антенa» С. Жадана	6
14	Інтертекстуальний аналіз поезії «Саломея» М. Зерова	4
15	Інтертекстуальний аналіз поезії «HOI TRIAKONTA» М. Зерова	4
16	Художня інтерпретація міфологеми аргонавтів (М. Зеров, Б. Кравців)	4
17	Компаративний аналіз поезії (окультної легенди) «Христос і Леонардо да Вінчі» Галі Мазуренко.	4
18	Компаративний аналіз поезії «Беатріче» Юрія Клена	4
19	Цикл «Антистрофи» Є. Маланюка в аспекті компаративістики	4
Разом		92

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 1

Компаративістика як наука

Питання до обговорення:

1. Синоніми на позначення напряму літературознавства: порівняльно-історичне вивчення літератур, порівняльне літературознавство, літературна компаративістика, літературознавча компаративістика (від лат. *comparativus* – порівняльний), відповідні іншомовні терміни:
litt'érature compare'e (фр.)
vergleichende Literaturwissenschaft, vergleichende Literaturgeschichte (нім.)
comparative literature (англ.)
letteratura comparata (італ.)
literatura comparada (ісп.) та ін.
2. Предмет компаративістики. Актуальність науки в умовах тісної взаємодії національних літератур, глобалізації культури в сучасному світі.
3. Глобалізація: діалог літератур чи уніфікація?
4. Структура, завдання і статус компаративістики.
5. Взаємини із суміжними науками.
6. Огляд наукових праць сучасних дослідників проблем компаративістики у теоретичному і прикладному аспекті.

Література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14

Додаткова: 17, 19, 24

Тема № 2

Еволюційні етапи розвитку компаративістики

Питання до обговорення:

1. Романтична фаза порівняльного літературознавства. Міфологічна школа (порівняльно-міфологічна, арійська теорія). Концепція Я. Грімма. Генетичний підхід до пояснення схожих фабул у фольклорі. Етнопсихологічні аспекти у передмові М. Максимовича до першого видання українських народних пісень.
2. Теорія наслідування. Міграційна теорія Т. Бенфея (заміна генетичного підходу контактним). Проблематика “Передмови” Т. Бенфея до перекладу “Панчатантри” (1859) – давньоіндійської збірки міфів, казок, байок. Простеження виникнення багатьох сюжетів європейської літератури саме з цього джерела. Суть поняття «впливологія», вади «впливології».
3. Антропологічна школа. Проблематика праці «Золота гілка» Дж. Фрезера. Теорія полігенези Е. Ленга.
4. Роль культурно-історичної школи (І. Тен) у становленні літературної компаративістики. Біографічний метод Ш.-О. Сент-Бева. Популярність бенфеївської теорії, водночас – її однобічність. Порівняльно-історичний метод М. Драгоманова.
5. Відкриття нових дослідницьких перспектив – концепція компаративістики О. Веселовського (“Славянские сказания о Соломоне и Китоврасе и западные легенды о Мольфоре и Мерлине”). Літературна традиція як пізнавальний центр історичної поетики; поняття рос. “встречные течения” («зустрічні течії») як передумова контактних міжлітературних зв’язків; модифікація етнографічної теорії.

6. Французька школа компаративістики. Назвати засади, представників, основні праці. Порівняльні дослідження Поля ван Тігема.
7. Американська школа компаративістики. Назвати засади, представників, основні праці. Доповідь Рене Веллека «Криза компаративної літератури» на II Конгресі Асоціації порівняльного літературознавства (1958).
8. Порівняльні студії М. Драгоманова. «Слов'янські переробки Едіпової історії» в літературознавчій концепції М. Драгоманова.
9. Порівняльний метод у працях М. Костомарова.
10. Компаративна школа О. Котляревського. Завдання, напрямки, ведійських студій.
11. Орієнталістика А. Кримського в контексті розвитку порівняльного літературознавства на зламі XIX – XX ст.
12. Компаративні дослідження І. Франка: модифікації порівняльних методик.
13. Порівняльна методологія Д. Чижевського.
14. Пізнавальні механізми порівняльного літературознавства 20 – 30 рр. XX ст.
15. Проблеми порівняльної поетики та історії компаративістики у працях Г. Александрової, Л. Грицик, Р. Гром'яка, М. Ільницького, Д. Наливайка, Є. Нахліка, І. Лімборського та ін.

Література

Основна: 1, 3, 5, 7

Додаткова: 17, 33, 39, 44, 51, 55, 57, 58, 59, 77, 78

Тема № 3

Світова література як макросистема

Питання до обговорення:

1. Світова література як сукупність національних літератур, їх інтенсивна взаємодія. Формування поняття “світова література” в епоху романтизму. Й.-В.Гете про світову літературу.
2. Концепції “світової літератури” словацького дослідника Д. Дюришина.
3. Поняття мультикультуралізму.
4. Всесвітня / світова література як макросистема: структура; взаємодія структурних елементів.
5. Регіональна літературна система (європейська, латиноамериканська). Принципи виокремлення регіональних літератур. Зональна літературна система. Принципи виокремлення зональних літератур.
6. Національна література як вираження самосвідомості народу, її зв'язок з рідною мовою. Різні літератури однією мовою (англійська, американська, австрійська). Багатомовна література однієї країни (Швейцарія, Канада, Бельгія). Національна література нерідною мовою (латинь як літературна мова західноєвропейського середньовіччя; російська мова – у літературах СРСР). Літературний білінгвізм.

Література

Основна: 3, 5, 8, 11, 14

Додаткова: 15, 16, 27, 39, 42, 47, 49, 50

Тема № 4

Типи і види міжлітературних зв'язків

Питання до обговорення:

1. Конвергенція та дивергенція як різноспрямовані тенденції міжлітературної контекстуалізації.
2. Типи межових і перехідних контекстів: змішані (гібридні) утворення, еміграційна література, наднаціональні утворення мертвими мовами, функціональні контексти спільних культурно-історичних спадщин.
3. Загальна характеристика типів міжлітературних зв'язків:
 - а) контактні МЛЗ;
 - б) генетичні МЛЗ;
 - в) типологічні МЛЗ.За Д. Дюришиним:
 - а) контактено-генетичні МЛЗ: зовнішні/внутрішні зв'язки;
 - б) типологічні МЛЗ.
4. Види МЛЗ:
 - а) контактні МЛЗ: особисті зв'язки, переклад, переказ, переспів, адаптація, інсценізація, цитація, парафраз;
 - б) генетичні МЛЗ: запозичення, наслідування, ремінісценція, травестування, пародіювання, алюзія;
 - в) типологічні МЛЗ: на рівні мікроструктури: теми, ідеї, проблематики, сюжета, композиції, образної системи, видів тропів і фігур, поетики жанру; на рівні макроструктури: течії, напряму, стилю, творчого методу.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8, 12, 14

Додаткова: 15, 17, 19, 24, 29, 31, 35, 38, 40, 48, 55, 56, 64, 71, 72, 74

Тема № 5

Порівняльно-історичний (генетично-контактний) підхід до вивчення літератури.

Питання до обговорення:

1. Генетичний (генеалогічний) метод дослідження (у двох аспектах: ретроспективному і проспективному).
2. Що таке міжлітературний контакт? Принципи дослідження міжлітературних зв'язків.
3. Контактні зв'язки: синхронні / несинхронні, безпосередні (прямі) / опосередковані; форми посередництва: публіцистичний виступ, третя національна література, переклад, посередницька функція інших видів мистецтва.
4. Зовнішні контакти: особисті зв'язки / творчі взаємини, взаєморецензування, архіви, листування, створення міфів тощо. Еміграція як чинник налагодження міжкультурних контактів.
5. Внутрішні контакти. Категорії міжлітературної комунікації: вплив / взаємовплив (індивідуальні і колективні впливи / взаємовпливи);

трансформація, трансплантація; запозичення на рівні сюжету, мотивів, персонажів, композиційних, стильових та інших поетикальних форм.

6. Рецепція – синтетична форма генетико-контактних зв'язків. Тріада «рецепція – комунікація – традиція», функції транслятора та реципієнта.

7. Форми міжлітературної рецепції:

а) необхідна / побіжна;

б) інтегральна рецепція (алюзія, її різновиди; варіація (парафраза) як різновид алюзії; запозичення, стилізація, адаптація, філіація, плагіат);

в) диференційна рецепція (пародія, травестія; дивергентна / конвергентна тенденції, визначення “активності”/”пасивності” зв'язку)

8. Функціонування твору в іншому національному середовищі, його сприйняття читачами і критиками порівняно з оцінкою твору на Батьківщині.

9. Порівняльне вивчення літератур у світлі концепції діалогічності мистецтва.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8, 12, 14

Додаткова: 15, 17, 19, 24, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 40, 45, 48, 54, 55, 56, 64, 71, 72, 74

Тема № 6

Порівняльно-типологічний (зіставний) підхід.

Питання до обговорення:

1. Історичні етапи зіставної методики.

2. Паралельне зіставлення – контекстуальний аналіз – типологічне вивчення. Аналогія і контраст. Контекстуальний аналіз. Зіставний контекст.

3. Відношення між генеалогією і типологією. Категорії «зв'язок», «відношення», «синтагма», «парадигма», «варіант», інваріант», «бінарна опозиція», «диференційна ознака», «парадигма», «типологічний ряд», «спільний типологічний ряд», «таксономія літературних фактів».

4. Порівняльна поетика і різні рівні типологічного вивчення художніх явищ (фоніка, ритміка, лексика, синтаксис, нарація, тематика, образна система, персоносфера, композиція, жанрові форми).

5. Синхроністична типологія Д. Дюришина.

6. Типологія літературних епох Д. Чижевського.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 12, 14

Додаткова: 15, 17, 19, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 38, 40, 48, 55, 56, 64, 71, 72, 74

Тема № 7

Переклад як форма міжлітературних взаємин.

Питання до обговорення:

1. Художній переклад як проблема компаративістики. Літературознавча компаративістика та перекладознавство: дотичність, перетини, колізії.
2. Види перекладу: внутрішньомовний, міжмовний, міжсеміотичний (Р. Якобсон); буквальний, вільний переклад; мистецький (художній) переклад.
3. Світоглядні аспекти художнього перекладу.
4. О. Потебня про переклад.
5. Поняття “мовна картина світу”.
6. Перекладознавчі проблеми компаративістики крізь призму літературознавчих теорій.
7. Переклад як інтерпретація твору.
8. Українська перекладацька школа (П. Куліш. І. Франко, В. Самійленко. А. Кримський, М. Зеров, М. Рильський, В. Мисик, Г. Кочур, М. Лукаш).

Література

Основна: 1, 3, 7, 9, 11, 14

Додаткова: 16, 46, 49

Тема № 8

Тематичний рівень компаративістики. Компаративна генологія. Рівень літературних стилів і напрямів.

Питання до обговорення:

1. Поняття тематології. Тематологія як найпопулярніша галузь компаративістики. Термінологічні проблеми тематології.
2. Традиційний сюжетно-образний матеріал. Назвати сучасних дослідників даної проблеми, стисло охарактеризувати основні праці.
3. Класифікації ТСО.
4. Що таке генологія? Поняття про генеративну поетику. Художній світ як набір смислових варіантів і їхніх типових реалізацій.
5. Розвиток жанрової системи. Історичні трансформації жанрів. Процеси жанрової диференціації.
6. Теоретична та історична генологія.
7. Теорія родинної подібності і теорія прототипів.
8. Порівняльні аспекти національних жанрових систем.
9. Типологія стильового напрямку. Літературні напрями, течії. Літературне покоління. Літературна доба.
10. Циклічні та лінійні концепції стильової еволюції.
11. Проблеми порівняльної типології стилів.

Література

Основна:

Додаткова:

Тема № 9

Інтертекстуальність в аспекті компаративістики

Питання до обговорення:

1. Становлення категорії інтертекстуальності.
2. Функціонування “загального культурного шару” епохи. Його літературні складники.
3. Інтертекстуальність як діалог: Концепція діалогізму М. Бахтіна та її рецепція Ю. Крістевою.
4. Проблематика праці Ю. Крістевої “Бахтін, слово, діалог і роман”.
5. Інтертекстуальність як аспект поетики літературно-художнього твору.
6. Міжтекстовість у добу Постмодерну.
7. Інтертекст як поле комунікації.
8. Поняття контексту. Інтертекстуальність у контексті переосмислення діалектики традицій і новаторства у літературі.
9. “Текст у тексті”: концепція Ю. Лотмана.
10. Систематика і класифікація інтертекстуальності. Класифікація Ж. Женетта (книга “Палімпсести: Література другого ступіня”: “текст у тексті”); паратекстуальність; метатекстуальність; гіпертекстуальність; архітекстуальність. Текстуальні, контекстуальні, метатекстуальні зв'язки (за Н. Корабльовою). Глобальна та обмежена теорії інтертекстуальності (З. Мітосек) та ін.

Література

Основна: 3, 7, 9, 11, 13, 14

Додаткова: 18, 20, 21, 27, 50, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 65, 66, 69, 72, 74, 75

Тема № 10

Інтермедіальність: література серед інших видів мистецтв.

Питання до обговорення:

1. Специфіка міжмистецької взаємодії, її інтерсеміотичність.
2. Міжмистецьке порівняння як окремий дослідницький напрям компаративістики.
3. Література («ословлене малярство») і музика («німа поезія»).
4. Література і живопис: засоби створення і передачі образу, його структурні параметри. Портрет літературний і живописний. Жанрова інтерференція.
5. Література і кіно.
6. Поняття «синтез мистецтв», взаємопроникнення елементів різних мистецтв.

Література

Основна: 3, 7, 9, 11, 13, 14

Додаткова: 49, 66, 68, 73

Тема № 11
Літературна етноімагологія.

Питання до обговорення:

1. Імагологія як мультидисциплінарна галузь літературної компаративістики. Літературна етноімагологія.
2. Проблема національного характеру і національний образ світу. Поняття про національну ідентичність. Національні стереотипи в дискурсивному висвітленні.
3. Комунікація, культура, мова. Жанрові особливості та еволюція «подорожньої» літератури. Екзотика в літературі романтизму. Образи-міражі, збірні та психологічні етнообрази.
4. Особистість як носій лінгвокультури. Категорія «мовна особистість».
5. Світосприйняття через призму культури. Відповідність картин світу комунікантів як умова успішної комунікації.
6. Україна в рецепції Заходу і Сходу. Критерії успішної міжкультурної комунікації. Асиметрія в міжкультурному діалозі.

Література

Основна: 3, 4, 7, 9, 11, 14

Додаткова: 49, 67, 74, 75, 76, 78, 79

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

РІВЕНЬ 1

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ВИБОРОМ *ОДНІЄЇ* ПРАВИЛЬНОЇ
ВІДПОВІДІ**

1. Позначте термін, який випадає з логічного ряду:

- А. переклад
- Б. переспів
- В. адаптація
- Г. переказ
- Г. ремінісценція

2. Вкажіть рядок, в якому названо форми інтегральної рецепції:

- А. плагіат, стилізація, алюзія, травестія
- Б. плагіат, стилізація, філіація, алюзія
- В. плагіат, філіація, адаптація, генетика індивідуально-авторських тропів
- Г. плагіат, травестія, пародія, запозичення
- Г. стилізація, листування, переспів, поетика жанру

3. Укажіть рядок, в якому правильно подано названі В. Жирмунським аспекти порівняльного вивчення, які відповідають типам літературних зв'язків:

- А. історико-типологічне порівняння, історико-генетичне, вивчення культурних взаємодій, просте співставлення, співвідносне з синхронним аналізом у мовознавстві
- Б. історико-типологічне порівняння, історико-генетичне, вивчення культурних взаємодій, просте співставлення, співвідносне з діахронним аналізом у мовознавстві
- В. історико-типологічне порівняння, історико-генетичне, вивчення культурних взаємодій

Г. історико-типологічне порівняння, генетичне, вивчення культурних взаємодій

Г. такого рядка немає.

4. «Об'єктивні зв'язки між літературними явищами, що визначаються спорідненими або аналогічними умовами художньої та суспільної дійсності певного історичного періоду. При цьому беруться до уваги впливи та зустрічні течії, складні зв'язки між інваріантом та варіантами, які відзначаються як на історико-типологічному, так і на індивідуально-характерному рівнях» - так Ю. Ковалів характеризує:

А. форми МЛЗ

Б. генетичні зв'язки

В. типологічні зв'язки

Г. методологію порівняльного аналізу

Г. методику порівняльного аналізу

5. Позначте рядок, де вказано прізвище вченого, який скептично ставився до можливостей художнього перекладу і наголошував на необхідності збереження і передачі триєдиної структури поетичного образу/твору у рамках іншомовної системи:

А. М. Бахтін

Б. О. Потебня

В. О. Веселовський

Г. В. Жирмунський

Г. Р. Гром'як

6. Позначте рядок, де правильно названо автора теорії зустрічних течій та передана її суть:

А. О. Веселовський. Відбувся поворот до тези про мистецьку вартість та ідейно-естетичну вагомість «екзотичних» або «колоніальних» літератур. Мало відомі літератури почали вважати джерелом новаторства.

Б. М. Бахтін. Кожен текст вибудований із мозаїки цитат, це засвоєння і переінакшення іншого тексту.

В. О. Веселовський. При перекладі твору на іншу мову та його рецепції в іншому середовищі важлива подібність чи історична відповідність обох народів, включених у цей процес. Якщо у літературі чи культурі, що сприймає інорідне явище, є відповідний ґрунт для рецепції подібних ідей, думок, поглядів, образів

Г. Р. Барт. Кожен текст вибудований із мозаїки цитат, це засвоєння і переінакшення іншого тексту.

Г. такого рядка немає

7. Представники якої критики / школи визначають переклад як тлумачення:

А. міфокритики

Б. психолінгвістики

В. структуралізму

Г. герменевтики

Г. феноменології

8. Назвіть провідний засіб образотворення:

М. Драй-Хмара, уривок з поезії «Лебеді»

...Коли ж дзвінкі, як скло, надходили морози

І плесо шерхнуло, пірнувши в білі сні, –

Плавці ламали враз ті крижані лани,

І не страшні були для них зими погрози.

О гроно п'ятірне нездоланих співців!...

А. культурологічна алюзія

Б. традиційний образ

В. цитування

Г. традиційний мотив

Г. міфопоетична алюзія

9. Позначте рядок, де правильно визначено тип, вид і форму МЛЗ поеми «Марія» Т.Шевченка:

- А. генетичні МЛЗ, традиційний мотив, ремінісценція, алюзія, інтегральна рецепція.
- Б. генетичні МЛЗ, ремінісценція, диференційна рецепція.
- В. типологічні МЛЗ, сходження на рівні теми
- Г. типологічні МЛЗ, сходження на рівні образу, тропіки
- Г. такого рядка немає

10. Піднесене і героїчне начало, здатність до самопожертви заради інших – це домінанти традиційних образів:

- А. Прометей, Дон Жуан, Едіп, Еней
- Б. Прометей, Юдифь, Антигона, Електра
- В. Прометей, Ісус, Марія, Іуда
- Г. Прометей, Авель, Шерлок Холмс, Едіп.
- Г. Прометей, Ікар, Санчо Панса, Фауст

11. Хто з дослідників класифікував МЛЗ як контактено-генетичні та типологічні?

- А. І. Неупокоева
- Б. Р. Гром'як
- В. О. Потебня
- Г. М. Бахтін
- Г. Д. Дюришин

12. Представники якої школи стверджували, що переклад є інтерпретацією?

- А. герменевтики та рецептивної естетики
- Б. герменевтики
- В. рецептивної естетики
- Г. психоаналізу
- Г. міфокритики

13. «Відчутний у літературному творі відгомін іншого літературного твору. Проявляється в подібності композиції, стилістики, фразеології. Нагадування читачеві про більш ранні літературні факти та їх текстові компоненти», - це визначення:

- А. алюзії
- Б. ремінісценції
- В. цитування
- Г. стилізація
- Г. парафраза

14. У баладі Т.Шевченка «Тополя» наявна:

- А. алюзія, травестія
- Б. стилізація, «діалог» з творами Г.Квітки-Основ'яненка
- В. пародіювання, стилізація
- Г. стилізація, міфопоетичний мотив
- Г. немає рядка, у якому зазначена правильна відповідь

15. У якому рядку правильно визначено спрямування французької школи компаративістики?

- А. вивчення контактено-генетичних МЛЗ
- Б. вивчення типологічних МЛЗ
- В. проблеми імагології
- Г. взаємодія творів різних видів мистецтв
- Г. такого рядка немає

16. Позначте рядок, в якому правильно зазначені види контактних зв'язків:

- А. зовнішні/внутрішні, контактологічні/міжлітературні, безпосередні/опосередковані
- Б. зовнішні/внутрішні, типологічні/атипологічні, прямі/непрямі
- В. зовнішні/внутрішні, синхронні/несинхронні, безпосередні/опосередковані
- Г. зовнішні/внутрішні, безпосередні/опосередковані, генологічні/імагологічні
- Г. зовнішні/внутрішні, тематологічні/жанрові, безпосередні/опосередковані

17.З'ясуйте, хто з митців не був відомим українським перекладачем:

- А. Микола Лукаш
- Б. Микола Зеров
- В. Максим Рильський
- Г. Тарас Шевченко
- Ґ. Іван Франко

18.Позначте рядок, в якому найповніше вказано проблемні аспекти перекладу:

- А. гумор, поетична семантика, поетичний синтаксис, реалії-носії етнокультурної інформації, внутрішня і зовнішня форма слова/образу
- Б. засоби комічного, поетична семантика, поетичний синтаксис, реалії-носії етнокультурної інформації, внутрішня форма слова/образу
- В. тропи, стилістичні фігури накопичення, реалії-носії етнокультурної інформації, внутрішня форма слова/образу
- Г. епітет, метафора, гротеск, стилістичні фігури, внутрішня форма слова/образу
- Ґ. гумор, поетична семантика, поетичний синтаксис, реалії-носії етнокультурної інформації, внутрішня форма слова/образу.

19.Переклад – це:

- А. форма міжлітературних взаємин
- Б. типологічна методологія
- В. рецепція
- Г. інтерпретація
- Ґ. гносеологія

20.«Синтетична форма генетично-контактних зв'язків, яка полягає у сприйманні ідей, мотивів, образів, сюжетів із творів інших письменників та літератур і їхньому переосмисленні в національному письменстві чи творчості митця» - це визначення:

- А. рецепції
- Б. інтерпретації

В. перекладу

- Г. запозичення
- Ґ. алюзії

21.«Енеїда» І. Котляревського – яскравий приклад

- А. диференційної рецепції
- Б. інтегральної рецепції
- В. типологічних МЛЗ
- Г. перекладу
- Ґ. рецепції

22.Друга назва генетичного методу:

- А. типологічно-зіставний
- Б. типологічний
- В. порівняльно-історичний
- Г. генеалогічний
- Ґ. генетико-контактний

23. Позначте рядок, де вказано твір, який не містить біблійних ТСО:

- А. «Каїн» Дж. Байрона
- Б. «Мойсей» І. Франка
- В. «Едіп-цар» Софокла
- Г. «Майстер і Маргарита» М. Булгакова
- Ґ. «На руїнах» Лесі Українки

24.У чому полягає суть проспекції як аспекту генетичного методу?

- А. висвітлення еволюційних ліній, оперуючи поняттями традиції і новаторства
- Б. вивчення реконструкції текстів
- В. вивчення ретроспекції
- Г. дослідження зовнішніх зв'язків
- Ґ. вивчення питань імагології

25.Вчені Франсуа Жюст, Рене Веллек, Генрі Ремак були представниками

- А. теорії наслідування
- Б. культурно-історичної школи

В. соціологічної критики

Г. Американської школи компаративістики+

Г. Французької школи компаративістики

26. Розгорнуту порівняльну характеристику українських і російських пісень М. Максимович дав:

А. у передмові до першого видання українських народних пісень (1827)

Б. у літературно-критичній порівняльній розвідці про слов'янську філологію

В. у журналі “Основа”

Г. у монографії про специфіку українського фольклору

Г. в інтерв'ю

27. Хто з вчених стверджував, що у літературної компаративістики немає особливого предмета пізнання, за яким її можна було відокремити від історії літератури?

А. А. Діма

Б. Д. Дюришин

В. О. Веселовський

Г. О. Потебня

Г. М. Максимович.

28. Інтермедіальність – це

А. міжмистецьке порівняння

Б. взаємозв'язок літератури з іншими видами мистецтва

В. аспект інтертекстуальності

Г. історія мистецтва

Г. розділ естетики

29. Термін «інтертекстуальність» вводить у науковий обіг:

А. М. Бахтін

Б. Р. Барт

В. Ю. Крістева

Г. Р. Гром'як

Г. О. Потебня

30. Діалектику національної і світової літератури І. Франко окреслює в праці:

А. «Модальність музичного часу в художньому творі»

Б. «Із секретів поетичної творчості»

В. «Тополя» Шевченка

Г. «Слово про критику»

Г. «Інтернаціоналізм і націоналізм у сучасних літературах»

РІВЕНЬ 2. ЗАВДАННЯ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ РОЗГОРНУТОЇ ВІДПОВІДІ

1. Визначте рівні і форми інтертекстуальності у поезії М. Зерова

Саломея

П. Пилиповичу

Там левантійський місяць діє чари

І колихає в серці теплу кров,

Там диким цвітом процвіла любов,

І все в крові – шоломи і тіари.

А з водозбору віщуванням кари

Гримлять громи нестриманих промов...

Йоканаан!.. Не ясний шум дібров, –

В його словах пустиня і пожари.

І Саломея!.. Ще дитя (дитя!),

А п'є страшне, отруєне пиття

І тільки меч і помсту накликає.

Душе моя! Тікай на корабель,

Пливи туди, де серед білих скель

Струнка, мов промінь, чиста Навсікая.

Золоті рядки української поезії:
Розстріляне Відродження. Донецьк, 2007. С. 67.

2. Визначте рівні і форми інтертекстуальності у поезії М. Зерова

HOI TRIAKONTA

О. Бургартові

А кругом пустка, як гудина, як гич...

Ви пам'ятаєте: в дні тридцяти тиранів
Була та сама навісна пора:
Безмовний пнікс, безлюдна Агора
І безголосся суду і пританів.

І тільки часом, мов якась мара,
Ще озивався сміх Арістофанів,
Сократ, як перше, виявляв профанів,
І весело роїлась дітвора.

Так само і тепер. Усе заснуло,
Все прилягло в чеканні Трасібула!
А ми? – де ж заступ нам на нашу гич,

І сапка на бур'ян, і лік на рани?
Дитяча сліпота? Сократів бич?
Чи невтишимий сміх Арістофана?

Золоті рядки української поезії:
Розстріляне Відродження. Донецьк, 2007. С. 60.

3. Уважно прочитайте поезії М. Зерова та Б. Кравціва. Визначивши інтертекстуальні зв'язки даних творів, з'ясуйте, у чому полягає специфіка художньої інтерпретації античної міфологеми обох митців?

М. Зеров

Аргонавти

М. Рильському

Так, друже дорогий, ми любимо одно:
Старої творчості додержане вино
І мед аттицьких бджіл, і гру дзвінких касталій.
Хай кволі старчуки розводять мляві жалі,
Хай про сучасність нам наспівує схоласт,
Хай культів і фактур неважений баласт
У човен свій бере футуристичний тривій, –
Ми самотою йдемо по хвилі білогривій
На мудрім кораблі, стовесельнім Арго,
А ти як Тіфій нам, і від стерна свого
Вже бачиш світлу ціль борні і трудних плавань:
Дуб з золотим руном і колхідійську гавань.

Золоті рядки української поезії:
Розстріляне Відродження. Донецьк, 2007. С. 65.

Б. Кравців

Арго

Да не ущитяться щиты своими, и да
посечены будут мечи своїми
Договір Ігоря з греками 944 р.

В ясну далінь Колхіди-України
ти через море негостинне й чорне
синів Еллади не зряджай, Язоне,
за руном золотим! У тій даліні

тебе обмарять ночі солов'їні,
данням любовним зможуть гожі жони
і шлях заступить плем'я непоборне
залізним проростом зубів зміїних.

Ти, може, й цілий вернешся в Елладу,
Здолавши чарами догонь чужинну,
І грім, і удар зловорожих скель.

Та замість руна привезеш ти зраду:
Вродлива бранка вб'є дітей, дружину,
Тебе ж розчавить власний корабель.

Українське слово: Хрестоматія української літератури
та літературної критики XX ст.: У 4-х кн. Упор. Яременко В. та ін.
Кн. 4. К., Рось, 1995. С. 291.

4. Проаналізуйте інтертекстуальний вимір поезії М. Рильського

Тополя

М. Зерову

З-під неба теплого і вірного, як друг,
Перенесли її під наше небо змінне,
Як слово зрадника. І чорної вершини
Безсила падає тінь на потьмарілий луг.

Струмусь, сріблиться осичина навкруг,
Ставні дуби біжать, немов табун левиний, —
Найвища ж падає. Зірветься в синь — і гине,
Як світоч, що вночі піднісся і потух.

Нещасне дерево, Шевченкова любове!
Що слава хворому, що вбогому пісні
і що для мертвого покров кармазиновий!

Самотна, ти стоїш в чужій височині
І, до чужинної весь бік байдужа мови,
Мовчиш, рахуючи свої останні дні.

Українські поети XX століття: П. Тичина, М. Рильський, В. Сосюра.
Укладач Бельдін А. Я. К., 2006. С. 81.

5. Встановіть інтертекстуальні та інтермедіальні зв'язки поезії Галі Мазуренко

Христос і Леонардо да Вінчі (Окультна легенда)

Вгорі, на хресті Христос.
Не глянуть незрячі люди.
Злякались, змішались чогось:
Висить там у лісі Іуда.
Осина. Голодний крук.
Чом сонечко гріє з любов'ю?
Немає брудніших рук,
Як руки залиті кров'ю.
Душа відійшла самотна.
Вже мертве повішане тіло.
Як смішно! Чому вона —
Чому вона рук не відмила?
І довго в підземних шляхах,
Залита снопами світла,
Тікала від свого гріха,
Хотіла й не сміла любити.
Ось геній зродивсь. Ренесанс.
«Вечеря свята». Не забути.
Іуда в тіні, а Христос...
Глянь. Очі. Яка покута...

Празька поетична школа: Антологія.

Упор. та передм. О. Г. Астаф'єва, А. О. Дністрового.

Харків, 2004. С. 223 – 224.

6. Визначте міжлітературні зв'язки поезії Юрія Клена

Беатріче

1

Тебе співець, піднісши понад зорі,
Таким безсмертним світлом оточив,
Що досі ще крізь далечинь віків

Пронизують нас промені прозорі.

Як жадібно ти ловиш, темнокора,
Пливке, як пух, летюче листя слів,
Коли дзвінкі рядки моїх рядків
Шумлять, немов осінні осокори.

Що всі скарби, затоплені в морях!
Раптову радість і той блиск дитячий,
Який спалахує в твоїх очах,

Не промінню ні на що: неначе
Блакитний місяць, вплива з долонь
Твоє волосся чорне й смагла скронь.

2.

Ти вся ще провесна, о Беатріче!
В тобі все світло ранкове зорі,
Що ним співці, поети й малярі
Колись наситили середньовіччя.

Ще перші сльози радості й горичі
Дрижать, як на березовій корі,
Але все славлять янголи вгорі
Твоє ім'я, благословенне тричі.

Поглянь, тепер твої всі ночі й дні
Круг тебе дивним сяйвом заясніли
І засліпили нас, мов крила білі:

Бо серед скель в похмурій тишині
Своїх терцин холодні діаманти
Тобі впітав у шату темний Данте.

Празька поетична школа: Антологія /

Упор. та передм. О. Г. Астаф'єва, А. О. Дністрового. –

Харків, 2004. – С.113 – 114.

7. Визначте міжлітературні та інтертекстуальні зв'язки поезії Павла Тичини

* * *

І Белий, і Блок, і Єсенін, і Клюєв:
Росіє, Росіє, Росіє моя!
... Стоїть сто-розтерзаний Київ,
і двісті розтерзаний я.

Там скрізь уже: сонце! – співають: Месія! –
Тумани, долини, болотяна путь...
Воздвигне Вкраїна свого Мойсея, –
Не може ж так бути!

Не може ж так бути, о, я чую, я знаю.
Під регіт і бурю, під грім од повстань
од всіх своїх нервів у степ посилаю – поете, устань!

Чорнозем підвівся і дивиться в вічі,
І кривить обличчя в кривавий свій сміх.
Поете, любити свій край не є злочин,
Коли це для всіх!

Українські поети ХХ століття: П. Тичина, М. Рильський, В. Сосюра.

Укладач Бельдій А. Я. К., 2006. С. 25.

8. З'ясуйте специфіку діалогізму і різновид діалогу в циклі Є. Маланюка, визначте адресата / адресатів. Знайдіть перегуки з творами Т. Шевченка, назвіть їх. Простежте особливості паратекстуальності циклу. Свою відповідь обґрунтуйте.

Антистрофи

Анні Ахматовій – Ганні Горенко

1

Всё отнято: и сила, и любовь.
В немилый город брошенное тело

Не радо сонцю...

1916

Занадто було тих блюзнірчих слів,
Занадто – безвідповідальних речень,
І от прийшла розплата на землі,
І – зігнуті – не випростувать плечі.

І сльози – не фільмовий глицерин,
І біль – не театральний, а залізний –
За лицедійство, за той сміх безслізний,
За все багатство зраджених годин.

2

А мы живём торжественно и трудно...

...Но ни за что не променяем пышный

Гранитный город славы и беды

1918

Страшне твоє життя, як життє.
Душа пройшла усі пекельні кола,
І тіло звуглювалося твоє
Не раз. А лютий сміх лунав довкола.

За зимний пал удаваних блюзнірств,
За гру гріхом, за маски, фрази, жести –
Зазнала ти вже неземний безмір
Страждань і мук. І мусиш далі нести

Тягар років, і спогадів, і снів.
... Так мстивий привид мститься без упину
На тих, що спопелили чар весни,
Що зрадили дідизну, рід, родину.
18.VIII. 1953.

3

...взбесившаяся барынька.

Жданов, 1945

І ось дощі осінніх сліз,

40

І самота, і згасла ватра.

Де ж петербурзький парадиз,
Невтішна невська Клеопатро?

І слава, як ядучий дим?
І уст неситих чужі леза?
Спустошено нерідний дім.
Антоній зник. І згинув Цезар.

І навіть сина... Ні, мовчи, –
Про це не можна і не треба
(Мідяний вершник уночі
Стопав – і вже штурмує небо).

А з-під бруку стогін чуть –
То кличуть мсту кістки козачі...
Не все прожерла невська муть,
Бо ось незряче серце – плаче.
18.VIII. 1953.

4

И тяжёлый колокол Мазепы
Над Софийской площадью гудит.

1921

Якби ж тоді білі крила,
То була б перелетіла
Там, де дзвін годину б'є,
Де Мазепа
Понад Степом...
Горенько мос!

Над рекой своей Владимир
Поднял чёрный крест.

1919

Там, де Хрест свій Володимир
Розпростер в огні і димі
Понад містом

41

Юних літ,
Понад містом молодистим,
Понад містом, що єдине,
Що єдине
На землі.
Змарнувала, спопелила
Сніжно-білі свої крила.
Скорчилось і почорніло
Серденько твоє.
Рідна, бідна, смертно-біла,
Ти замовкла й заніміла,
Сестро мила,
Сестро біла,
Горенько моє!
20.VIII.1953.

Маланюк Є. Невичерпальність: Поезії, статті.

Упор. Л. В. Куценка. К., 2001. С. 174 – 176.

9. З'ясуйте специфіку діалогізму і різновид діалогу в поезії Є. Маланюка, назвіть адресата / адресатів. Визначте жанр твору. Свою відповідь обґрунтуйте.

Пам'яті поета і війна

И умру я не на постели
При нотариусе и враче,
А в какой-нибудь страшной щели...
Николай Гумилёв

І напишуть: слава не помре їм
У прийдешнім брязкоті мечів.
Ти варягом був – гіпербореям,
Ми – оттут у скитів-орачів.

Друже, з бронзи вирізьблене обличчя,
Яре серце й вогняний язик
Ми принесли із середньовіччя
В зубожілий пранцоватий вік.

Бідний брате! Дні твої намарне
Пропали в фінських болотах, –
Ліпше б ти, як трувер, впав на Марні
З іменем Мадонни на устах.

Чом не породила інша мати,
Інший світ і не така доба, –
Ти б не взнав пекучих віч Ахматової
Й кулі юди від руки раба.

Він прийшов, вошивий їх міся,
На відвічний кацапарський бруд.
Це не Русь забила, це – Росія
Задушила смородом отрут.

Це – Росія хитрих хлестакових,
Гною достоевських і толстих,
Тьми, хороб, катівської любови,
Злоби до краси і висоти.

Навіть смерть – на дні мерзот щоденних,
Під глухий автомобільний шум,
Десь в задушно-темних сутеренах –
Від тхора і хама лютий глум...

Але знаю: світлий рицар Юрій
В час той, гнівно стиснувши меча,
Виїхав з небесних піль лазурі
Душу брата дольного стрічать.

І, проклявши обреченне царство,
Взяв тебе з собою на коня,
О, поете вічного лицарства,
Воїне за вічну владу Дня!

... І колись, як крицеві фаланги
Понесуть серця, вогненні вщерт,
Помсти й гніву пурпуровий ангел
І твою згадає смерть.

1929

Маланюк Є. Невичерпальність: Поезії, статті.

Упор. Л. В. Куценка. К., 2001. С.176 – 177.

10. Поясніть специфіку образу москалів у поемі «Катерина» Т. Шевченка (в аспекті імагології). Поміркуйте, чи йдеться у даному випадку про образ росіян загалом?
11. Простежте художню інтерпретацію образу німців у творчому мисленні Т. Шевченка (поема «Сон» («У всякого своя доля...»), «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм...» та ін.). * Рекомендовано опрацювати: Сверстюк Є. Шевченко і час. К., 1951. С. 51 та Барабаш Ю. «Коли забуду тебе, Єрусалиме...» Гоголь і Шевченко: порівняльно-типологічні студії // Барабаш Ю. Вибрані студії. К., 2006. С. 430 – 431.
12. Встановіть інтермедіальні зв'язки поеми «Сон» («У всякого своя доля...») Т. Шевченка.
13. Проаналізуйте рівень паратекстуальності новели М. Хвильового:

«Я (Романтика)»

«Цвітові яблуні».

14. Визначте тип і вид міжлітературного зв'язку казки Ш. Перро «Кіт у чоботях» і однойменного етюду М. Хвильового.
15. Визначте форми і способи переосмислення традиційного сюжетно-образного матеріалу на рівні заголовку як однієї з характеристик формально-змістових рівнів:
- А) Ф. Шпільгаген «Сучасний Фауст», Р. Мерль «Новий Сізіф», Л. Петрушевська «Нові Робінзони»;

Б) Р. Бервинський «Познанський Дон-Жуан», Б. Брехт «Медея з Лодзі», Акутагава Рюноске «Нанкінський Христос», Л. Альзен «Берлінська Антігона», Г. Ельшлегель «Берлінські Ромео і Джульєтта»;

В) Е. По «1002 ніч Шахерезади», Ж. Жироду «Амфітріон – 38», Н. Хікмет «Тартюф – 59»;

Г) У. Теккереї «Як продовжити Айвенго?», М. Булгаков «Походеньки Чічікова», Д. Мінаєв «Євгеній Онегін нашого часу», А. Архангельський «Тетяна Ларіна в Москві», В. П'єсх «Історія міста Глухова в нові і новітні часи», В. Ручинський «Повернення Воланда, або Нова дияволяда»;

Ґ) Н. Казандзакіс «Одіссея», К. Варналіс «Щоденник Пенелопи», Л. Фейхтвангер «Одіссей і свині, або Про незручності цивілізації», Е. Весі «Останні пригоди Дон Кіхота», А. Володін «Дульсінея Тобосская», Й. Несвадба «Хвороба Холмса», А. Донеєв «Діамантовий дим», Е. Куїн «Невідомий рукопис доктора Холмса»;

Д) Е. Бок «Дитинство і юність Ісуса», Ф. Фарбар «Життя Ісуса Христа», Е. Людвіг «Син людський», Ф. Моріак «Життя Ісуса Христа», А. Мені «Син людський», П. Лагерквіст «Варавва», Ф. Дюрренматт «Пілат», Г. Данилевський «Марія Магдалина»;

Е) Г. Панас «Євангеліє від Іуди», Х. Борхес «Євангеліє від Марка», Х. Борхес «Фрагменти апокрифічного Євангелія», Т. Брінгевєр «Євангеліє від Матфея», Ж. Сарамбо «Євангеліє від Ісуса».

16. Наведіть приклади взаємопроникнення елементів різних мистецтв на жанровому рівні (вказати автора, назву твору, жанровий рівновид).
17. Назвіть якомога більше творів української літератури, які ілюструють диференційну рецепцію (вказати автора, назву твору-«рецепієнта» і твору-«донора»).
18. Навести приклади перекладів-адаптацій (вказати автора твору, автора перекладу, назву твору, пояснити специфіку адаптації).

Питання для підсумкового контролю

1. Компаративістика як наука. Предмет, завдання і статус компаративістики.
2. Імагологія як галузь компаративістики.
3. Стан і завдання української компаративістики. Основні центри вивчення проблем порівняльного літературознавства.
4. Художній переклад як проблема компаративістики. О. Потебня про переклад.
5. Інтермедіальність як галузь компаративістики.
6. Форми і межі перекладацької інтерпретації художнього тексту. Приклади.
7. Поняття “світова література”, “регіональна література”, “зональна література”, “національна література”: їх взаємозв’язок і взаємообумовленість. Принципи їх виокремлення. Приклади.
8. Загальна характеристика регіональних, зональних, національних літературних систем. Приклади.
9. Процес входження національної літератури у світову. Приклади.
10. Особливості регіональної літературної системи. Відмінності регіональної від літературних систем меншого діапазону та макросистеми – світової літератури.
11. Особливості зональної літературної системи. Принципи виокремлення. Приклади.
12. Особливості національної літературної системи. Поняття національної картини світу. Приклади.
13. Історизм і відносність концепту “національна література”.
14. Категорії міжлітературної комунікації. Поняття “літературний вплив / взаємовплив”, «рецепція», «трансплантація», «трансформація».
15. Еміграція як чинник налагодження міжкультурних контактів.
16. Суть поняття “літературне запозичення”.
17. Термін “світова література” у трактуванні Гете. Три концепції світової літератури.

18. Проблеми «міжлітературного діалогізму». Діалог літератур і діалог в кожній окремо взятій літературі. Прямі, непрямі, змішані форми літературного діалогу.
19. Греко-римська античність, християнство як цементуюча ланка європейської літератури.
20. Питання компаративістики у літературно-критичній спадщині І. Франка.
21. Загальна характеристика французької та американської школи компаративістики.
22. Сучасна польська компаративістика.
23. Українська компаративістика XIX – поч. XX ст.: напрями, методика досліджень.
24. Порівняльні студії М. Драгоманова.
25. Компаративна школа О. Котляревського.
26. Основні напрямки порівняльних досліджень Д. Овсяннико-Куликовського.
27. Компаративні аспекти вивчення літератур у працях представників історичної та міфологічної школи (В. Маслович, М. Максимович, М. Костомаров, О. Бодянский).
28. Українська компаративістика діаспори. Основоположне значення порівняльних досліджень Д. Чижевського.
29. Сучасні літературознавчі дискусії, присвячені питанням методології компаративістики.
30. Типологічний підхід як результат, продовження і розвиток порівняльного вивчення літератури.
31. Поняття “типологія”, “типологічний принцип”, “історико-типологічний підхід”.
32. Категорія літературного стилю як об’єкт типологічного підходу.
33. Типологічні аналогії / сходження між національними літературами як результат схожості стадій суспільно-історичного, культурного розвитку народів.

34. Типологічні сходження на рівні мікроструктури: теми, ідеї, проблематики, сюжету і композиції, образної системи, різновидів тропів і фігур, поетика жанру. Приклади.
35. Типологічні сходження на рівні макроструктури: течії, напряму і стилю, творчого методу. Приклади.
36. Поняття “міжлітературні зв’язки” (МЛЗ).
37. Типи МЛЗ (міжлітературних зв’язків).
38. Види МЛЗ (міжлітературних зв’язків).
39. Контактні міжлітературні зв’язки. Приклади.
40. Генетичні міжлітературні зв’язки. Приклади.
41. Генеалогічна і контактологічна методика.
42. Типологічні аналогії як типи міжлітературних зв’язків. Приклади.
43. Лист як вид МЛЗ. Приклади.
44. Переклад як вид МЛЗ. Приклади.
45. Переказ як вид МЛЗ. Приклади.
46. Переспів як вид МЛЗ. Приклади.
47. Адаптація як вид МЛЗ. Приклади.
48. Інсценізація як вид МЛЗ. Приклади.
49. Цитація як вид МЛЗ. Приклади.
50. Парафраз як вид МЛЗ. Приклади.
51. Запозичення, наслідування як вид МЛЗ. Приклади.
52. Ремінісценція як вид МЛЗ. Приклади.
53. Алюзія як вид МЛЗ. Приклади.
54. Травестування як вид МЛЗ. Приклади.
55. Пародіювання як вид МЛЗ. Приклади.
56. Інтертекстуальність як проблема компаративістики.
57. Поняття “міжнародний сюжет”, “вічні сюжети”, “вічні образи”; “традиційні сюжети і образи” (А. Нямцу).
58. Теоретична спадщина школи запозичення мігруючих сюжетів Т. Бенфея.
59. Міфологічна концепція братів Грімм в аспекті компаративістики.

60. Роль антропологічної школи у становлення компаративістики (Е. Тайлор, Е. Ленг).

Методи діагностики успішності навчання:

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється таким чином:

1. поточний контроль: відповіді на практичних заняттях оцінюються максимально в 5 балів кожне (загалом – 40 балів);
2. модульний контроль: тестові опитування після кожного модуля оцінюються максимум 10 балів (загалом – 40 балів);
3. підсумковий контроль: опитування – 20 балів.
4. Для додаткового отримання балів: неформальна освіта – проходження онлайн-курсу «Як читати складні модерністські та постмодерністські твори» https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UZHNU+PML101+2020_T2/about із подальшим отриманням сертифіката та контрольною перевіркою набутих знань та навичок (10 балів).

Безкоштовний онлайн-курс з отриманням сертифіката (елементи неформальної освіти)

Здобувач може протягом семестра, в якому заплановано курс, пройти онлайн-курс, отримавши сертифікат. Після цього викладач проводить опитування та дає практичне завдання і аналізує якість отриманих знань, що дає змогу здобувачеві отримати 10 додаткових балів до загальної оцінки.

Платформа	Назва	Посилання	Розробники	Кількість балів
Prometheus.org.ua	«Як читати складні модерністські та постмодерністські твори»	https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UZHNU+PML101+2020_T2/about	проф. М. Рошко	10

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Сума балів
40	40	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Александрова Г. Помежів'я (Українське порівняльне літературознавство кінця XIX – першої третини XX століття). К., 2009.
2. Бровко О. Основи компаративістики. Луганськ, 2012. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5523/1/O_Brovko_POSIBNYK_GL.pdf
3. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. К., 2008. Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/3_Porivnyalne_literaturoznavstvo.html
4. Грицик Л. Українська компаративістика: концептуальні проєкції. Донецьк, 2010.
5. Захід – Схід : основні тенденції розвитку сучасного порівняльного літературознавства : антологія. Ред. Грицик Л. Донецьк, 2012.
6. Касперський Е. Про теорію компаративістики. *Література. Теорія. Методологія*. Ред. Д. Уліцька. К., 2006. С. 518 – 537.
7. Літературознавча компаративістика: Навчальний посібник. Наук. ред. Гром'як Р. Тернопіль, 2002. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Papusha_Ihor/Literaturoznavcha_komparatyvistyka/
8. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс: Монографія. Наук. ред. Гром'як Р. Тернопіль, 2004. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Papusha_Ihor/Literaturoznavcha_retseptsiia_i_komparatyvistychnyi_dyskurs/
9. Мочернюк Н. Поза контекстом. Інтермедіальні стратегії літературної творчості українських письменників-художників міжвоєння. Львів, 2018.
10. Наливайко Д. Теорія літератури та компаративістика. К., 2006.
11. Національні варіанти літературної компаративістики. НАН України, Інститут літератури ім. Т. Шевченка. Ред. Наливайко Д., Денисова Т. та ін., К., 2009.

Режим доступу:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Nalyvaiko_Dmytro_Serhiiovych/Natsionalni_variandy_lit_eratumoi_komparatyvistyky.pdf?PHPSESSID=nnra8muu09c7qc3aps6thvd046

12. Неймовірно можливі світи: референтність, фікційність, текстуалізація: Монографія / Наук. ред. Гром'як Р. – Тернопіль, 2005. Режим доступу: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9145/1/Svitu_monograf.pdf
13. Скорина Л. «На торжищі ідей»: концептуальні засади дослідження інтертекстуальності. *Скорина Л. «Гомін і відгомін»: дискурс інтертекстуальності в українській літературі 1920-х років*. Черкаси, 2019. С. 13 – 115.
14. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: Антологія / Заг. ред. Наливайко Д. С. – К., 2009. Режим доступу: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Suchasna.pdf>

Додаткова

15. Антофійчук В., Нямцу А. Євангельські мотиви в українській літературі кінця XIX – XX ст. Чернівці, 1996.
16. Астрахан Н. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми. К., 2021. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/32716/1/Astrahan.pdf>
17. Бакула Б. У напрямі до інтегральної компаративістики. *Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів. Друга половина XX – початок XXI ст.* К., 2008. С. 503 – 516.
18. Барт Р. Від твору до тексту. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX століття*. Ред. М. Зубрицька. Львів, 1996. С. 378 – 384.
19. Баррі П. Вступ до теорії. Літературознавство та культурологія. К., 2008. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/742552.pdf>
20. Біловус Л. Теорія інтертекстуальності: становлення понять, тлумачення термінів,

семантика. Тернопіль, 2003.

21. Білоус П. Вступ до літературознавства. К., 2011. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bilous_Petro/Vstup_do_literaturoznavstva.pdf?
22. Берд М. 100 ідей, які змінили мистецтво. К., 2018.
23. Бойлен А. Візуальна культура. К., 2021.
24. Бровко О. Основи компаративістики. Луганськ, 2012. Режим доступу: <https://dspace.lgpu.org/bitstream/123456789/2801/1/Brovko%20%282%29.pdf>
25. Воглер К. Путешествие писателя. Мифологические структуры в литературе и кино. К., 2020.
26. Врубель Л. Герменевтика. *Література. Теорія. Методологія*. Наук. ред. Д. Уліцька. К., 2006. С. 56 – 114.
27. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. К., 2005. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Halych_Oleksandr/Teoriia_literatury_vyd_2005/
28. Гнатюк М. І. Франко і питання теорії літератури. К., 2010.
29. Гудзенко О. Конфлікт «людина – стихія» і його літературне розв'язання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика*, 2007. Вип. 18. С. 5 – 8.
30. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми. К., 2013.
31. Давиденко І. «Літературні телепортації»: Публій Овідій Назон як традиційний образ. *Слово і час*. 2015. №17. С. 17 – 30.
32. Данкан Р., Сміт М., Левіц П. Сила коміксів. Історія, форма і культура. К., 2020.
33. Жулинський М. Нація. Культура. Література: національно-культурні міфи та ідейно-естетичні пошуки української літератури. К., 2010.
34. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора. К., 2003.
35. Зборовська Н. Психологія і літературознавство. Львів, 2003.

- 36.Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератур. К., 2006.
- 37.Дубініна О. Екранізація літературного твору як предмет компаративного дослідження. *Слово і час*. 2016. № 2. С. 40 – 54.
- 38.Іваненко О. Українсько-французькі зв'язки: наука, освіта, мистецтво (кінець XVIII – початок XX ст. К., 2009.
- 39.Ізер В. Процес читання: феноменологічне наближення. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX століття*. Ред. М. Зубрицька. Львів, 1996. С. 261 – 277.
- 40.Кірячок М. Візії апокаліпсису в українському постмодерністському романі: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. К., 2016.
- 41.Клочко Д. 65 українських шедеврів: визнані й незнані. К., 2019.
- 42.Корвін-Пйотровська Д. Проблеми поетики прозового опису. Львів, 2009.
- 43.Коробкова Н. Міжмистецький полілог в аспекті художності. *Вісник ОНУ. Серія Філологія*. Т. 20. Вип. 11. Одеса, 2014. С. 18 – 27. Режим доступу : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/405567.pdf>
- 44.Коробкова Н. Проблема автора як міфотворця в українському літературознавстві. *Проблеми сучасного літературознавства*. Вип. 12. Одеса, 2003. С. 55 – 69. Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11952/1/55-69-1.pdf>
- 45.Коробкова Н. Архітектурні та театральні коди в літературно-художньому творі. *Проблеми сучасного літературознавства*. Вип. 27. 2018. С. Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/20791/1/200-213.pdf>
- 46.Лановик М. Теорія відносності художнього перекладу. Літературознавчі поекції. Тернопіль, 2006.
- 47.Лексикон загального і порівняльного літературознавства. Відп. ред. А. Волков. Чернівці, 2001.
- 48.Лімборський І. Шекспір сьогодні: проблеми рецепції і транспланторики спадщини англійського поета у глобальних проекціях постсучасного

- світу. *Шекспірівський дискурс*. Ред. Торкут Н. М. Запоріжжя, 2010. Вип. 1. С. 141 – 151.
- 49.Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Автор-укладач Ю. Ковалів. К., 2007.
Режим доступу :
<https://archive.org/details/literaturoznachat1/page/n3/mode/2up>
Режим доступу :
<https://archive.org/details/literaturoznachat2/page/n3/mode/2up>
- 50.Лотман Ю. Текст у тексті. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX століття*. Ред. М. Зубрицька. Львів, 1996. С. 428 – 441.
- 51.Матвійшин В. Український літературний європеїзм. К., 2009.
- 52.Маценка С. Метамистецтво. Словник термінотворення на межі літератури й музики. Львів, 2017.
- 53.Мітосек З. Література як діалог. *Мітосек З. Теорії літературних досліджень*. Сімферопіль, 2003. С. 279 – 307. Режим доступу : https://shron1.chtyvo.org.ua/Mitosek_Zofia/Teorii_literaturnykh_doslidzhen.pdf
- 54.Михед О. Бачити, щоб бути побаченим: реаліті-шоу, реаліті-роман та революція онлайн. К., 2016.
- 55.Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини XX ст. : Україна і Польща. К., 2001.
- 56.Набитович І. Категорія *sacrum* і художня література *Набитович І. Універсум sacrum'у в художній прозі (від модернізму до постмодернізму)*. Дрогобич-Люблян, 2008. С. 29 – 137.
- 57.Нарівська В. «Енеїда» Анатолія Базилевича: живописна міфологізація поеми Івана Котляревського. *Слово і час*. 2019. № 3. С. 104 – 113.
- 58.Нахлік Є. Доля – Los – Судьба: Шевченко і польські та російські романтики. Львів, 2003.
- 59.Нахлік Є. Перелицьований світ Івана Котляревського: текст – інтертекст –

контекст. Львів, 2015.

60. Нямцу А. Є. Загальнокультурна традиція у світовій літературі. Чернівці, 1997.
61. Озадовська Л. В. Парадигма діалогічності в сучасному мисленні. К., 2007.
62. Орлова О. С., Орлов О. П. Основи літературознавства. Полтава, 2020. Режим доступу:
<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14564/1/Основи%20літ%20лекції%20.pdf>
63. Пилюк О. Поетологічні парадигми: Схід – Захід. К., 2012.
64. Приліпко І. Конфлікт «Свій – Чужий» у драматургії Лесі Українки: етнонаціональний та світоглядний аспекти. *Слово і час*. 2021. №1 С. 22 – 38.
65. Просалова В. Текст у світі текстів Празької літературної школи. Донецьк, 2005.
66. Просалова В. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури. Донецьк, 2014.
67. Пупурс І. Схід у дзеркалі романтизму (імагологічна парадигма романтичного орієнталізму: на матеріалі західно- й східноєвропейських літератур кінця XVIII – XIX ст.) Суми, 2017.
68. Рихло П. Поетика діалогу. Творчість Пауля Целана як інтертекст. Чернівці, 2005.
69. Рошко М. Гендерні проблеми у романах «Політ над гніздом зозулі» Кена Кізі та «Польові дослідження з українського сексу» Оксани Забужко *Рошко М. РозКОДування*. Ужгород, 2010. С. 33 – 43.
70. Семків Р. Методичні особливості викладання курсу «Основи компаративістики», К., 2015.
71. Скупейко Л. Мотив свободи – через – страждання у творчості Лесі Українки (психотипологія образів Прометея й Ісуса Христа) *Слово і час*. 2017. № 12. С. 16 – 21.
72. Тищенко А. Тривожна маскуліність фланера: компаративний аналіз романів «Туман» М. де Унамуно і «Записки кирпатого Мефістофеля» В. Винниченка. *Слово і час*. 2021. № 2. С. 83 – 99.

73. Франко І. Із секретів поетичної творчості. К., 1969 Режим доступу :
http://ukrlit.org/faily/avtor/franko_ivan_yakovych/frankoiz_sekretiv_poetychnoi_tvorchosti.pdf
74. Фока М. Поетика підтексту в літературно-художніх системах Сходу і Заходу: монографія. Кропивницький, 2018.
75. Фостер Т. Читай як професор. Жвавий і захопливий посібник із читання між рядків. К., 2021.
76. Хохбурн К., Боттлінгер А. Герои книг на приеме у психотерапевта. Прогулки с врачом по страницам литературных произведений. К., 2021.
77. Червінська О. Рецептивна поетика. *Історико-методологічні та теоретичні засади*. Чернівці, 2001.
78. Чижевський Д. Порівняльна історія слов'янських літератур. – К., 2005.
79. Шкандрій М. Євреї в українській літературі. Зображення та ідентичність. К., 2019.
80. Habib R. Modern Literary Criticism and Theory. A history. Blackwell Publishing Ltd. 2008.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://dspace.nbuv.gov.ua/> Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України є бібліотекою відкритого доступу і передбачає безкоштовний доступ читачів до наукової інформації в інтернеті за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо.
2. <https://ouci.dntb.gov.ua/> Open Ukrainian Citation Index (OUCI) – це українська база даних наукових цитувань, призначена для пошуку публікацій (за ключовим словом, назвою публікації, автором тощо) у різноманітних наукових царинах.
3. <http://chtyvo.org.ua/> онлайн-бібліотека україномовної літератури.
4. <https://literarydevices.net/> Literary Devices – словник літературних понять, які допомагають оцінити, інтерпретувати та аналізувати літературний твір.

5. <http://www.textetc.com/theory.html> text et cetera – сайт висвітлює питання поезії, літературної теорії та критики.
6. <https://il-journal.com/index.php/journal/issue/view/212> «Слово і час» – науково-теоретичний журнал академічного літературознавства.
7. <https://chytomo.com> портал про культуру читання та новинки книговидавництва.
8. <https://pen.org.ua> Український осередок Міжнародного ПЕН-клубу.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Навчальне видання

КОРОБКОВА Наталія Костянтинівна

КОМПАРАТИВІСТИКА

Методичні вказівки та завдання до курсу
для студентів 1-го курсу
денної форми навчання філологічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 – українська мова та література

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*

Надруковано з готового оригінал-макета

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,49.
Тираж 300 прим. Зам. № 370.

Видавництво і друкарня «Астропринт»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Телефон: (0482) 37-14-25, 33-07-17 (048) 7-855-855
email: astro_print@ukr.net
www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua